

Muistio

Dnro 041 00 05 2026

Kuopion ortodoksisen seurakunnan hallinnon tarkastuksesta 10.4.2026

Kuopion ja Karjalan hiippakunnan piispan toimeksiannosta olen suorittanut seurakunnan hallinnon tarkastuksen kiinteistötoimen osalta vuosilta 2021 – 2025 seuraavasti:

Tarkastuksen kohde ja tarkastettu aineisto:

Edellinen seurakunnan tarkastus on toimitettu vuonna 2021.

Tarkastusta suorittaessani käytössäni on ollut seurakunnanvaltuuston, -neuvoston ja kiinteistölautakunnan kokouspöytäkirjat liitteineen vuosilta 2021-2025. Lisäksi tarkastusaineistopyyntö on käsittänyt seurakunnan ja sen keskeisimpien toimitilojen asiakirjoja seuraavasti:

- vuokrasopimukset
- vakuutuskirjat
- arvoirtaimistoluettelo (sähköinen)
- rakennushankkeiden suunnitelmat ja työmaan aikaiset dokumentit
- kuntotutkimus- ja arvioreportteja vuosikorjaus ja pts-suunnitelmineen
- käyttö- ja huolto-ohjeita
- pelastussuunnitelmat
- palotarkastuksien pöytäkirjat
- sähkölaitteiston käyttöönottotarkastuksen ptk
- kiinteistön hoitokulut kustannuspaikoittain vuositasolla (saatu tilinpäätöksestä)
- energiankulutuskematiedot (sähkö ja lämpö) kiinteistöittäin /vuosi

Tarkastuksen suoritustapa:

Olen tarkastanut käytössäni olleen sähköisen aineiston läpikäymällä asiakirjoja ja tekemällä niistä havaintoja pistokokein. Kaikki tarkastetut asiakirjat olivat helposti saatavilla ja tarkastettavissa sähköisesti. Paperisia säilytetään asianmukaisessa arkistotilassa Kuopiossa.

Tarkastuksessa painopiste on ollut hyvässä hallinnointitavassa, sähköisessä asiakirjahallinnossa sekä pyhäkkökierroksessa. Kierroksella käytiin kaikissa Kuopion seurakunnan pyhäköissä lukuun ottamatta Pyhän Herman Alaskalaisen tsasounaa Vehmersalmella. Käytössäni on ollut riittävästi seurakunnan hallintoon ja kiinteistöihin liittyviä asiakirjoja sekä muuta aineistoa. Tarkastuksen yhteydessä haastateltiin seurakunnan työntekijöitä sekä kirkonisännöitsijöitä.

Tarkastuksessa tehdyt havainnot:

Kiinteistölautakunnan, valtuuston ja neuvoston kokouspöytäkirjat liitteineen on arkistoitu allekirjoitettuna vuosikokonaisuuksiksi kansioihin. Pistokokein ei havaittu hallinnollisia puutteita. Asiat on käsitelty asianmukaisesti ja oikeassa järjestyksessä. Pöytäkirjat on sähköisesti allekirjoitettu asianmukaisesti. Sähköisessä asiakirjahallinnossa on myös talletettuna ohjeita ja muita tarpeellisia asiakirjoja.

Erilaiset hankkeet on hyvin dokumentoitu ja toteutus perustuu kirjallisiin sopimuksiin. Seurakunta on jakanut hankkeet järkeviin ja hallittaviin kokonaisuuksiin ja suoriutunut niistä suunnitellusti. Rakennusurakoiden taloudellista puolta ei tässä yhteydessä nähty tarpeelliseksi tarkastaa, koska poikkeamia ei hallinnollisella puolella ollut havaittavissa.

Kiinteistönhallintaan liittyvät asiakirjat, kuten rakennuslupa-asiakirjat, kiinteistölautakunnan pöytäkirjat ja liitteet ovat asianmukaisesti kirjallisina laadittu ja allekirjoitettu. Kuntoarvioiden suositusten mukaiset korjaustoimenpiteet on pystytty Kuopion ja Kiuruveden seurakuntien osalta toteuttamaan hyvin, Iisalmen seurakunnan alueen rakennuskanta on hieman heikompi kuntoista ja korjaustyöt on hieman

jäljessä. Rautalammin kirkon korjaustyön toteuttaminen lahjoitus- ja talkoovoimin on kunniamaininnan arvoinen asia.

Kiinteistölautakunta on tehnyt säännöllisesti kiinteistökiertoja. Seurakunnan pyhäkköjen määrä on suuri, joten kiinteistökierron jatkaminen on tärkeää. Yhtä tärkeää olisi saada kiinteistöjen hallintaan järjestelmä ja tallentaa sinne kuntoarvioihin perustuva kaikkien pyhäkköjen pts-suunnitelma. Tällöin seurakunnan investointien ja vuosikorjausten suunnittelu olisi helpommin toteutettavissa. Kuntoarviot suositellaan päivitettäväksi seuraavan 5-10 vuoden välein.

Seurakunnan kiinteistöomaisuuteen kuuluu 14 kirkkoa, 14 rukoushuonetta/tsasounaa ja 3 seurakuntataloa/kokoontumistilaa. Kuopion seurakuntakeskuksessa on vuokrattavia asuntoja ja kokous-/liiketiljoja sekä aputiloja. Arkistotilat ovat asianmukaiset ja hyvin järjestetyt. Asiakirjat mahtuvat olemaan arkistossa hyvin myös jatkossa. Arkistotilan olosuhteita seurataan säännöllisesti.

Pyhäkköjen määrä on seurakunnan taloudelliseen kantokykyyn nähden suuri. Kirkkoherran mukaan ajatuksissa on pyhäkkömäärän vähentäminen lähivuosina. Iisalmen seurakunnan kiinteistölautakunta on tehnyt esityksen Iisalmen seurakunnan aikaan, että Sukevan ja Salahmin rukoushuoneissa ei toimitettaisi enää säännöllisiä palveluksia, koska niissä on havaittu ongelmia. Samoin Käärmelahden rukoushuoneen kunto ja sijainti Maaningan kirkon läheisyydessä on aiheuttanut keskusteluja. Katselmuksella Käärmelahden rukoushuoneessa ei havaittu aistinvaraisesti ongelmia. Rakennus oli ikänsä mukaisessa kunnossa.

Seurakunnan suurimmista rakennuksista olisi hyvä laatia 10-30 vuoden investointiohjelma, jotta talouden pitkän aikavälin suunnittelu olisi mahdollisimman hallittua. Investointiohjelmaa laadittaessa olisi hyvä ottaa huomioon myös kulttuuriperintöarvot. Kulttuuriperintöarvot voivat muodostua jatkossa merkittäväksi investointipäätösten perusteeksi, varsinkin mietittäessä kahden samanaikaisen peruskorjauksen toteuttamisen mahdollisuuksia. Rakennussuojelulaki edellyttää omistajan pitävän huolta lailla ja asemakaavalla suojelluista rakennuksista. Seurakunnan pyhäkköjen kulttuuriperintöarvot on hyvin koottu Pohjois-Savon liiton kokoamaan *Pohjois-Savon moderni rakennettu kulttuuriympäristö - Arvottamistyöryhmän loppuraporttiin*.

Kiinteistölautakunta oli kokoontunut 5-9 kertaa vuodessa. Seurakunnan vahvuutena on ammattitaitoinen kiinteistölautakunta, joka toimii järjestelmällisesti ja tehokkaasti. Kiinteistöstrategia 2022-2032 toimii rakennuksiin liittyvän päätöksenteon tukipilarina. Seurakunta on toteuttanut kiinteistöstrategiaa hienosti.

Ohjeistus:

Pyhäkköjen suuri määrä aiheuttaa valtavaa painetta hyvälle asiakirjahallinnolle ja suunnitelmallisuudelle. Seurakunnan päätöksentekijöiden on voitava luottaa hyvään valmisteluun. Kirkkoherran vastuulla on toiminnan järjestämisen lisäksi vastata seurakunnan kulttuuriperinnön hoidosta ja ylläpidosta. Seurakunnan on järjestettävä resurssinsa siten, että toiminta on vakaata ja jatkuvaa. Toimintaa varten tarvitaan tiloja, joiden ylläpitämisen kustannukset olisi hyvä arvioida kauas tulevaisuuteen. Tämän arvion voi toteuttaa 10-30 vuoden PTS-suunnitelman tai korjausvelka-arvion avulla. Arviota ei kannata teettää kaikista rakennuksista, vain merkityksellisimmistä ja suurimmista. Arvion avulla seurakunta voi miettiä miten tulevaisuudessa resursseja ohjataan ja minne.

Seurakunnan laaja pyhäkköverkosto ja useat hautausmaat muodostavat haasteen, johon tulee ottautua mahdollisimman nopeasti. Kiinteistöselvitykset on saatava pikaisesti työn alle, sillä niiden huolellinen toteutus on aikaa vievä prosessi. Päätäjille on pystyttävä esittämään huolellisesti perustellut tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvat esitykset, kuinka seurakunta tulee jatkossa huolehtimaan

kiinteistöistään ja minkälaisilla resursseilla tullaan palveluksia suorittamaan ja missä. Seurakunta voisi selvittää olisiko kiinteistöveroissa mahdollista saada säästöjä. Selvityksiä tekevät siihen erikoistuneet toimijat. Osa pyhäköistä voisi saada verotuksesta vapaan autiokirkko-statuksen, koska niitä käytetään vain muutaman kerran vuodessa.

Arvokkaiden ehtoollisastiastojen säilyttäminen pyhäkössä on riski. Varsinkin, jos pyhäkössä ei ole murto suojausjärjestelmää. Seurakuntaa ohjeistetaan hankkimaan lukittavia kaappeja ehtoolliskalustoille ja suojaamaan pyhäköt murto suojausjärjestelmällä. Arvokkaimpien astiastojen säilytyspaikka tulisi olla seurakuntakeskuksessa säilytettävässä murto suojatussa kaapissa. Syrjäisessä ja harvoin käytettävässä pyhäkössä voi säilyttää vain vähempiarvoista esineistöä.

Rakennusten lakisääteisten tarkastusten muistaminen ja hoitaminen on hankalaa, mikäli siihen ei ole toimivaa järjestelmää olemassa. Seurakunnan kannattaisi kehittää järjestelmä, johon merkittäisiin mm palotarkastukset, alkusammutusvälineistön (sammuttimet, pikapalopostit) huollot, sähköjärjestelmien tarkastukset, ilmanvaihtolaitteistojen puhdistukset ja huollot (10 vuoden välein), lämmitysjärjestelmän huollot (ilmalämpöpumput), keskuslämmitysjärjestelmän tasapainottamiset (termostaatit, linjasäätöventtiilit, patteriventtiilit), paloilmotinjärjestelmien huollot, paloilmotinjärjestelmän, poistumis- ja merkkivalaistuksen kuukausikokeilut, sadevesikourujen ja -kaivojen puhdistuksen ajankohdat, rasvanerotusjärjestelmien tyhjennykset ja huollot, huuvien ja liesituulettimien puhdistukset, keittiöiden omavalvontasuunnitelmat ja viranomaistarkastukset, ilmanvaihtojärjestelmien suodattimien vaihdot ja lämmöntalteenottokeinojen puhdistukset sekä pyhäköiden ja muiden kiinteistöjen säännölliset tarkistuskierrokset (kevät, kesä, syksy talvi). Useilla kirkonisännöitsijöillä ei ollut kysyttäessä tietoa mitä ja milloin oli viimeksi huollettu tai tarkastettu. Useassa pyhäkössä oli myös havaittavissa huoltojen puutteita.

Kirkonisännöitsijöiden opastamiseen sekä tiedon hallintaan ja siirtymiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Isännöitsijöille tulisi koota ohjeistuskansio, joka olisi omaan pyhäköön räätälöity. Kansiossa tulisi olla pyhäkön perustietojen lisäksi pyhäkön käyttöön, huoltoon ja turvallisuuteen liittyvät tärkeimmät tiedot ja ohjeet. Kansiossa voisi olla myös ohjeet, kuinka kirjaudutaan seurakunnan sähköiseen asiakirjahallintoon ja esimerkiksi pyhäkön arvoesine luetteloon. Kansioon isännöitsijä voisi tallentaa tärkeät asiakirjat ja tehdä päiväkirjamaiset merkinnät toimenpiteistä, havainnoista ja pyhäkön käytöstä. Myös eri asiantuntijoiden toteuttamat huollot ja tutkimukset sekä kiinteistölautakunnan kierroksillaan tekemät havainnot olisi hyvä saada samoihin kansiin. Tällöinen pyhäkökansio auttaisi isännöitsijöitä omassa tehtävässään vähintään yhtä paljon kuin se auttaa jatkossa seurakunnan hallintoa tai historiantutkijoita.

Vuosittain olisi hyvä tehdä hallinnollisista päätöksistä koontiasiakirja, josta olisi helppo löytää jonkin tietyn asian käsittelykokous, sillä päätökseen liittyvät valmisteluasiakirjat ja liitteet voivat olla myöhemmin tarpeellisia. Tämä koontiasiakirja helpottaisi myös hallinnon tarkastusta ja seurakunnan omaa valvontaa. Siitä voisi ottaa asian ja nopeasti tarkastaa miten se on mennyt läpi seurakunnan hallinnossa. Koontiasiakirjan voisi tallentaa ensisijaisesti sähköiseen asiakirjahallintoon ja toissijaisesti arkistoida.

Vanhojen lailla suojeltujen kirkkojen peruskorjaaminen on hankkeena erittäin vaativa prosessi. Korjaamisen suunnittelu toteutetaan liian usein vajain lähtötiedoin ja heikossa omistajan ohjauksessa. Prosessin hallinta on hankalaa jopa ammattilaiselle. Hankkeeseen nimetyillä suunnittelijoilla ja rakennuttajakonsulteilla tulisi olla poikkeuksellisen laaja kokemus suojeltujen rakennusten peruskorjaamisesta ja edes jotain käsitystä seurakunnallisesta hallinnosta ja ortodoksisesta kulttuurista. Tarkastuksilla on todettu useiden eri seurakuntien toteuttamien peruskorjaushankkeiden epäonnistuneen puutteellisen osaamisen vuoksi. Hankkeisiin on lähdetty takki auki ja kovalla vauhdilla

pyrkien toteuttamaan projekti mahdollisimman nopeasti ja edukkaasti. Tämä lähestymistapa ei ole täysin väärä, mutta osaamattomissa käsissä se johtaa usein täysin väärään lopputulokseen. Seurakuntien kirkkoherroille tulisi pitää koulutusta peruskorjaushankkeen toteutuksen askeleista, jotta niihin suhtauduttaisiin asianmukaisella kunnioituksella ja oltaisiin edes jollain tasolla valmiimpia ottamaan haaste vastaan. Kirkon kiinteistötoimi on lisännyt merkittävästi peruskorjaushankkeiden valmistelun ohjaukseen panostamista ja hankkeiden toteutuksen valvontaa viimevuosina.

Kuopiossa 20.4.2026

Matti Rouvinen
kiinteistöpäällikkö

liitteet

pyhäkkökierrosten huomiot

Pyhän Kolminaisuuden tsasouna Alapitkä

Alapitkän tsasouna on ikääntynyt arvokkaasti. Hirsirunkoinen ja luonnonkiviperusteinen tsasouna kestää hyvin aikaa, kun sitä ylläpidetään asianmukaisesti. Tsasouna on talvikaudella peruslämpöinen +10 astetta. Rakennuksessa on perusasiat kohdallaan. Huomioitavia asioita ovat eteläsivun ikkunoiden ja julkisivujen kunnan seuraaminen ja lähiaikoina maalaus. Katon tervauksesta on kulunut jo aikaa ja katto olisi hyvä tervata mahdollisimman pian. Sipulien paanujen kuivuessa halkeamat lisääntyvät ja paanuja joudutaan uusimaan. Painumia ei ole tullut viimeiseen viiteen vuoteen lisää. Vanhat painumat on tiivistetty asianmukaisesti pellavariveellä. Ikkunoiden liitosten tarkastus on isännöitsijän mukaan tehty jokunen vuosi sitten. Tämä olisi hyvä kuitenkin tarkistaa.

Alapitkän tsasounassa ei ole murtosuojausjärjestelmää. Se olisi hyvä lisätä. Jo pelkkä liiketunnistin toimii ja varoittaa asiattomista liikkujista.

Ulkovalaisinten uusiminen led-valaisimiin olisi suotavaa. Ulkovalaisimissa valon sävy voi olla lähempänä valkoista kuin sisällä käytettävissä lamppuissa, esim 4000k. Valkeampi valonsävy toistaa paremmin värejä.

Kaikkien pyhien kirkko, Lapinlahti

Lapinlahden kirkko sijaitsee kohtalaisen suurella tontilla asuinalueen keskellä. Tontin rakentamattomalla osalla on täysikasvuinen männikkö, joka oli raivattu siistiksi edellisenä keväänä. Raivauksen yhteydessä kaadetut risut kannattaisi siirtää pois tontilta talkoovoimin, jotta metsikkö olisi hoidetun näköinen. Muutoin kirkon pihamaa on kaunis ja hyvin hoidettu. Isännöitsijän kanssa keskusteltiin muutaman puun kaatamisesta tien varresta ja esimerkiksi kotipihlajien istuttamisesta niiden tilalle.

Rakennuksen alakerrassa sijaitsee pieni sali ja vanha ruumishuone. Sali ei ole koko rakennuksen levyinen, vaan tien puoleisella sivulla on sokkelin takana tuulettuva alustila. Alustila kannattaa tutkia tarkemmin ja sieltä kannattaa poistaa eloperäinen aines kuten mahdolliset laudat. Sokkeli näytti olevan tarkasteluhetkellä kostea, sen maalipinta on myös hilseillyt. Tämä on merkki siitä, että sokkeli on kosketuksissa märän maa-aineksen kanssa. Asiaa kannattaa seurata ja maalipinta korjata.

Kirkon ulkoseinien sisäpuolella salissa on kotelorakenteita. Kotelorakenteet tulisi tuulettaa sisäilmaan, jotta niiden sisäpuolelle ei tiivisty kosteutta. Mikäli kosteutta pääsee tiivistymään, voi kotelorakenteisiin muodostua mikrobikasvustoa. Koteloiden ilmanvaihto voidaan toteuttaa ala- ja yläosaan tehtävillä pienillä ritilöillä. Tätä ennen olisi hyvä avata hieman yhtä koteloa, jotta voidaan varmistua rakenteiden kunnosta. Alakerran seurakuntasalin ulkoseinän sisäpuoleinen puurakenne on samalla tavalla riskirakenne. Varsinkin jos sisäpuolella on lisälämmöneristystä.

Lapinlahden kirkon tornissa on kaksi ehjää pientä kelloa, jotka voisi siirtää toisalle ja ottaa käyttöön. Kellojen tarvetta on mm Nivalassa.

Pikapalopostia ei ole huollettu. Huolto pitäisi tehdä joka toinen vuosi. Huollon laiminlyöminen voi aiheuttaa pahimmassa tapauksessa rakennuksen turmeltumisen kosteusvaurion tai sammuttamattoman tulipalon muodossa.

Profeetta Elian kirkko , Iisalmi

Eliaan kirkko on yksi seurakunnan suurimmista rakennuksista. Kirkko on kohtalaisessa käyttökunnossa, mutta talotekniikan käyttöikä alkaa olemaan lopussa. LVIS-saneerauksen yhteydessä kirkkoa kannattaa peruskorjata julkisivujen, sisäpintojen ja kuluviene osien osalta. Peruskorjaukseen yhteydessä myös keittiön toimintojen järjestäminen on ajankohtaista. Onko seurakunnalla tarvetta ammattilaiskoneita sisältävälle valmistuskeittiölle Iisalmen kirkon alakerrassa? Voisiko keittiö olla vaatimattomampi laitteistoltaan? Kirkon korjaamista vaiheittain tulisi myös harkita, sillä peruskorjaus on vaativa ja kallis hanke.

Kirkon kauniiksi maalatun sisäkaton keskellä oleva Kristus näyttäisi olevan vaurioitunut ulkopuolisen kosteuden vuoksi. Kosteus on todennäköisesti päässyt rakenteeseen kupolin keskellä olevan ristin juuresta tai ristin teräsrakenne aiheuttaa kupolin sisäkattoon kylmäsillan, johon kosteus kondensoituu. Kosteuden vuoksi katon rappaus on todennäköisesti irti alustastaan ja mikäli sitä ei korjata voi rappaus tulla alas. Kyseessä voi myös olla vaarattomampi syy, esimerkiksi piiloon jätetty kattokruunun kiinnitysrauta. Asia kannattaa selvittää ja dokumentoida.

Kirkkosalissa oli vaarallinen, irti oleva pistorasia käytössä solean oikeassa laidassa. Tämän tyyppiset riskit pitäisi jokaisen käyttäjän tunnistaa ja niihin tulisi ottautua välittömästi. Rakennuksen koko sähköjärjestelmän tarkastaminen ja PTS-suunnitelman laatiminen auttaisi myös tulevan peruskorjauksen suunnittelussa.

Rakennuksen ulkopuolella keittiön kohdalla on maanpinta painunut montulle. Painaumet keräävät sadevesiä eikä niitä ole tarkoituksenmukaista johtaa rakennuksen seinustalle. Räystäään alapinnalla on havaittavissa kosteuden muodostamaa tummentumaa kirkkosalin räystäällä alakerran sisäänkäynnin vieressä. Kosteus on voinut päästä räystäsrakenteeseen vesikatolta. Kyseinen kohta kannattaa tarkistaa ennen kuin vauriot laajenevat rappaukseen tmv. Samalla kannattaa tarkastaa vesikaton maalaus. Alhaalta tarkastettuna näyttäisi, että kupolin ikkunat ja räystäät olisivat ainakin maalauksen tarpeessa.

Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen tsasouna, Sonkajärvi

Sonkajärven tsasouna on ikäisessään hyvässä käyttökunnossa. Rakennuksen ulkomaalaus ja ikkunoiden maalaus on ajankohtainen muutaman vuoden sisällä. Edellisestä maalauskerasta on jo vuosia.

Kello ei soi kunnolla, syynä on kiinni ruostunut laakeri. Kellojen tulisi päästä vapaasti liikkumaan soittaessa.

Rakennuksen ilmalämpöpumppu ei toiminut katselmuksen aikana ja tarvitsisi tarkempaa tutkimista. Ilmalämpöpumpun ulkoyksikön suojakotelo kannattaa maalata julkisivujen sävyyn.

Alttariin on asennettu pieni ilmanvaihtokone, jota pidetään käynnissä tarpeen mukaan. Koneen tuloilmasuodattimet ja lämmöntalteenottokenno kannattaa huoltaa säännöllisesti, yleensä alkusyksystä siitepölykauden päätyttyä.

Apostolien Pietarin ja Paavalin tsasouna, Sukeva

Sukevan tsasouna on ikäisessään kunnossa. Rakennus on seurakunnan pyhäköistä toinen, joka on säilynyt lähes alkuperäisessä kunnossa. Sisäinteriööriin ei kannata tuoda mitään lisää eikä poistaa. Seurakunta voisi harkita Sukevan tsasounan ”museoimista” paikoilleen ja pyrkiä säilyttämään sen alkuperäisessä ilmeessään. Rakennuksen ilmanvaihtoa tulisi parantaa, jotta sisäilma säilyy hyvänä.

Kellotornin risti on vinossa. Todennäköisesti ristin puurakenteet ovat pettäneet. Korjaaminen on helppoa, uusitaan vain ristin tukipuu ja kiinnitetään se paikoilleen puiseen runkoon. Tämä kannattaa teettää mahdollisimman nopeasti, sillä risti voi tuulessa heiluessaan aiheuttaa katolle isomman vaurion. Ulko-ovien pinnoitus on hilseilyt osin pois. Ovet kannattaa kunnostaa lähiaikoina.

Tsasounaa ympäröivä hautausmaa on siistissä kunnossa ja hyvin hoidettu. Hautausmaalle mahtuu vielä noin 10 hautaa. Hautausmaalta on kaatunut viimevuonna muutama puu ja isännöitsijän mielestä sieltä voisi kaataa hallitusti muutaman lisää. Piha rajautuu kauniiseen puromaisemaan. Maisemaa saataisiin paremmin näkyville, jos Kukkopuron törmältä raivattaisiin puita pois. Pihaa ympäröivä aita tulisi kunnostaa tai osin uusia esimerkiksi kuusiaidaksi.

Pyhän Nikolaoksen tsasouna, Salahmi

Salahmin tsasouna on vähällä käytöllä oleva pyhäkkö. Käytön vähyys on johtamassa rakennuksen rapistumiseen. Toistaiseksi pyhäkössä pidetään muutama palvelus vuodessa.

Sisäilmassa on viitteitä ongelmista. Rakennuksen ulkoseinässä ja alapohjassa voi olla kivihiilipikeä pahvia tmv kosteuden kanssa reagoivaa materiaalia, joka tuoksuu hieman pistävänä sisäilmassa. Suositellaan rakennuksen käytöstä poistamista, mikäli henkilökunta tai muut käyttäjät saavat oireita. Rakennuksen käyttöikä voi yrittää jatkaa ilmanvaihtoa tehostamalla ja pitämällä rakennusta hieman korkeammalla peruslämmöllä. Korjaus tulee todennäköisesti uuden hintaiseksi eikä ongelmia saada välttämättä poistettua kokonaan tai ne uusiutuvat helposti.

Pyhän Nikolaoksen kirkko, Kiuruvesi

Kiuruveden kirkko sijaitsee Kiuruveden keskustassa isolla omalla tontilla. Kirkkorakennus on seurakunnan suurimpia. Rakennuksen talotekniikka ja edellisessä peruskorjauksessa kunnostetut rakennusosat ovat tulossa 5-10 vuoden sisällä käyttöikänsä loppupäähän. Rakennus on isohko, joten korjaustöiden suunnitteleminen tulee tehdä huolellisesti. Korjaustyöt kannattaa aloittaa laajoilla kuntoarvioilla (rakennustekniikka, LVIAS-tekniikka), jotka sisältävät pts-suunnitelman kustannusarvioineen.

Rakennuksen yläkerrassa on vierashuoneita kaksi kappaletta. Yläkerran sisäilmassa on aistinvaraisesti havaittavissa oleva ongelma. Ongelman aiheuttajaa ei ole selvitetty, mutta voidaan olettaa vanhan rakennuksen rakenteiden olevan vaurioituneita. Epämiellyttävän hajun alkuperä tulisi selvittää.

Ullakolla on paljon epämääräistä tavaraa, ullakkotila tulisi pitää siistinä ja poistaa tarpeettomat roskat. Rakennuksessa on muutoinkin paljon tavaraa joka paikassa, myös kirkkosalissa. Mitä siistimpänä tilat pidetään, sitä helpompi ne on pitää puhtaina ja hyväkuntoisina.

Rakennuksessa on koneellinen ilmanvaihto. Ilmanvaihto on lisätty Kiuruveden seurakunnan aikaan luultavimmin 2000-luvun alkupuolella toteutetussa peruskorjauksessa. Ilmanvaihdon säätäminen ja kanaviston puhdistaminen sekä mahdolliset paine-erot tulisi selvittää tarkemmin. Tarkastuksella voitiin havaita vain käyttölaitteiden osalta vanhentuneita komponentteja. Isännöitsijällä ei ollut tarkkaa tietoa miten järjestelmää ohjataan ja mitä eri asetukset tarkoittavat käytännössä. Suullinen perimätieto ei ole jäänyt muistiin. Koneellinen ilmanvaihto voi olla osasyynä yläkerran hajuihin. Jos järjestelmä on epätasapainossa koneellinen poisto voi aiheuttaa sisätilaan alipaineen, jonka vuoksi rakenteiden läpi kulkeutuu epäpuhdasta korvausilmaa ja sen mukana hajuja.

Pyhän Profeetta Elian rukoushuone, Pyhäsalmi

Pyhäsalmen rukoushuone on ikäisekseen hyvässä kunnossa ja säännöllisesti käytetty. Rakennus kaippaa tulevana vuosina vain ikkunoiden ja julkisivun maalauksen.

Rakennuksen seinustojen puhtaana pitäminen ja maanpinnan muotoileminen rakennuksesta pois päin viettäväksi edesauttaa julkisivujen pitkä käyttöikä.

Kristuksen kirkastumisen kirkko, Nivalan Karvoskylä

Karvoskylän kirkkoa on laajennettu onnistuneesti ja arkkitehtuuria kunnioittaen. Rakennus on samalla peruskorjattu nykyiseen kuntoonsa. Rakennus on hyvässä käyttökunnossa ja kohtalaisella käytöllä. Kellotornissa on paljon lintujen jätöksiä, tornin rakenteet tulisi ummistaa verkoilla, jotta se pysyy siistinä ja käyttökelpoisena.

Rakennuksen julkisivut ja ikkunat kaipaavat maalausta muutaman vuoden sisällä. Keittiön liesituulettimen vieressä on jätekaivon pinnan hälytyslaite, joka oli jostain syystä irrotettu pistorasiasta katselmuksen aikaan. Rakennuksessa on kaksi poistoilmapuhallinta, joiden ohjaus säätää vain poistoilmavirtaa, korvausilman säätöä ei ole, joten laitteisto kaipaa ohjeen kuinka paljon poistoja voi pitää päällä ilman että joutuu avaamaan ikkunan. Kahdella poistoimurilla saa tilat alipaineisiksi ja jos korvausilmaa ei tule hallitusti, voi sitä tulla rakenteiden läpi tuoden epäpuhtauksia sisäilmaan. Kirkkoon on suunniteltu pientä ilmanvaihtokonetta ja se suositellaan sijoitettavaksi alttarin puolelle. Tällöin korvausilma saadaan ilmanvaihtokoneen kautta.

Parvella on paljon tavaraa, turhasta tavarasta kannattaa pyrkiä eroon, jotta paikat pysyvät helposti siistittävinä.

Kirkkosalissa oli muutama sähköpatteri irti yläpään kiinnikkeestä, patterit tulee kiinnittää ennen seuraavaa lämmityskautta.

Neitsyt Marian syntymän tšasouna, Kytökylä Haapavesi

Kytökylän tšasouna on edellisen peruskorjauksen jälkeen edelleen hyvässä käyttökunnossa. Rakennus tarvitsee vain julkisivujen maalauksen muutaman vuoden sisällä.

Pyhän Nikolaoksen kirkko, Rautalampi

Rautalammin kirkkoa on korjattu viime vuosina talkoo- ja lahjoitusvaroin. Kirkko on pinnoiltaan erinomaisessa kunnossa ja palveluselämä on rikasta. Kierroksella tarkastettiin myös seurakuntasali ja lämmönjakokeskus, jotka olivat ikäisessään kunnossa. Seurakuntasalin huoneistot ovat vuokrattuja ja vanha kansliatila pääosin siivottu seurakunnan tavaroista. Kansliatilaa voisi yrittää vuokrata toimistokäyttöön edullisella 100-200 euron kuukausivuokralla, jotta tilat pysyisivät kunnossa ja käytössä.

Rautalammin 465-vuotisjuhlat lähestyvät, samassa yhteydessä voisi pitää jonkin tapahtuman myös Pyhän Nikolaoksen kirkossa.

Kristuksen kirkastumisen kirkko, Suonenjoki

Suonenjoen kirkko on hienossa kunnossa ja yläkerran pieni muutos (wc-tila ja kalustemuutos) hienosti onnistuneita. Kirkossa vieraillevien heikompijalkaisten ei tarvitse kulkea portaita pitkin alakertaan enää wc-tiloihin ja kirkkokahvitkin voidaan tarjoilla yläkerrassa.

Kirkon olosuhdehallintaan kannattaa kiinnittää huomiota, tarkastuksen aikaan salissa oli hieman normaalia lämpimämpää. Hyvä lämpö kirkkosalille talviaikaan on +18 astetta. Lämpötilaa ja kosteutta olisi hyvä seurata Suonenjoella ja muuallakin.

Kellarin ”teknisessä tilassa” oleva pumppuyksikkö olisi hyvä saada poistettua. Muutoin tilat ovat hyvin siistit. Ilmanvaihdon lisääminen on parantanut kellarin ilmanlaatua merkittävästi. Ongelmaa se ei kuitenkaan poista, joten oireilevat ihmiset ovat hyvä mittari kellarissa pidettävillä tilaisuuksille. Mikäli ihmiset oireilevat, tilan käyttöä kannattaa rajoittaa. Kellaritilassa olevan ikkunaan tehdyn poistumistien käyttöä tulisi harjoitella.

Parven ikkunat kaipaavat maalausta. Pieni kello on liian kiinteästi kiinni rakenteissa eikä soi kunnolla. Muutoin kirkko on hyvässä käyttökunnossa.

Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen tšasouna, Toivala

Toivalan tsasouna on seurakunnan harvoja hirsisiä rakennuksia. Tsasounaa pidetään kylmänä ja se on vain kesäkäytössä. Rakennus on säilynyt hyvässä kunnossa ja harmaantunut kauniisti. Myös iltavalaistus on hyvin onnistunut ja tsasouna näyttää kauniilta moottoriteltä katsottuna.

Hirsien riveenä on käytetty ajalle ominaista mineraalivillaa. Mineraalivillaa on käytetty myös ikkunoiden tiivistämiseen ja eristeenä. Tarkastushetkellä villaa näytti olevan myös sisäkaton ilmanvaihtoventtiileissä. Mineraalivilla aiheuttaa osalle ihmisistä hengitystie-, silmä- ja iho-oireita. Oireet eivät ole yleensä pysyviä, vaan ne lopuvat altistuksen päätyttyä. Villariveellistä tsasounaa kannattaa siivota imuroimalla säännöllisesti. Riveet voi käsitellä esimerkiksi Teknoksen Satu-saunasuojalla tmv värittömällä pintakäsittelyaineella. Tämä vähentää villakuitujen pääsemistä sisäilmaan. Ilmanvaihtoventtiilit ja mahdollinen kanava tulisi puhdistaa 10 vuoden välein. Samassa yhteydessä kanavistosta tulee poistaa mineraalivillakuidut.

Suurmarttyyri Georgios Voittajan kirkko, Siilinjärvi

Siilinjärven kirkko ja seurakuntasali on peruskorjattu 2010-luvun alkupuolella. Molemmat rakennukset ovat keskimääräistä kovempiä käytöllä. Hautauksia järjestetään melkein joka viikonloppu ja samalla seurakuntasalissa on muistotilaisuus. Korkea käyttöaste aiheuttaa painetta rakennusten hyvässä kunnossa pitämiseksi. Tarkastushetkellä kirkkorakennuksessa havaittiin sisäilmaongelmaan viittaavaa hajua. Hajun lähde tulisi selvittää rakenteellisin kuntotutkimuksin sisäilma-asiantuntijan toimesta. Ongelma voi olla esimerkiksi vanhan seinän sisäpuolelle tehdyn lisärakenteen aiheuttama tai alapohjan rakenteiden liitosten epätiiviydestä johtuva. Alipaineisuus voi lisätä epäpuhtauksien kulkeutumista sisäilmaan, joten kirkon ilmanvaihdon tasapainottaminen voi myös auttaa. Ilmanvaihdon lisääminen ei poista ongelmaa vaikka se ”puhdistaa” sisäilmaa.

Katselmuksella keskusteltiin sisäpinnan paneelien puhdistamisesta. Paneeli on hankala saada puhtaaksi mekaanisesti pesemällä. Puhdistamisen sijaan suositellaan joko paneelien hiomista tai maalaamista. Hiottaessa paneelin uloin pinta puhdistuu, mutta paneelien saumojen syvennys jää tummaksi. Tämä korostaa paneelimaista ilmettä. Maalaamalla paneeleista saadaan tasainen puhdas pinta helposti. Maalaamalla sisäilme voi muuttua oleellisesti. Oleellisesta muutoksesta olisi päätettävä seurakunnan valtuustossa ja päätös alistettava kirkollishallitukselle ennen täytäntöönpanoa. Maalaamaan ei kannata ryhtyä ennen kuin hajun lähteet on selvitetty.

Kirkon alakerrassa olevaa kellaritilaa käytetään mosaiikkikerhotoimintaan. Kerho kokoontuu kuukausittain ja on varsin aktiivinen. Tämän tyyppinen kerhotoiminta on hyvin kannatettavaa toimintaa. Mosaiikkikerhoja ei ole muilla seurakunnilla, ainakaan tässä laajuudessa. Kerho toimii itsenäisesti yleensä koko viikonlopun ajan. Osa kerholaisista on jopa ollut yötä seurakunnan tiloissa. Kerhon toimintaa kannattaa ohjeistaa ja kerhon jäsenten kanssa käydä läpi turvallisuuteen liittyvät perusasiat kuten ilmanvaihto- ja hälytysjärjestelmien toiminta. Kerhotilaan kannattaa laittaa pelastautumissuunnitelma tai vähintään yleispelastusohje, jossa kerrotaan missä ollaan ja miten saa apua paikalle tarvittaessa.

Kristuksen kirkastumisen tsasouna, Käärmelahti

Käärmelahden pieni tsasouna sijaitsee kauniilla paikalla pellon laidassa Maaningalla. Tsasouna on hyvässä käyttökunnossa. Ilmanvaihto on riittävä ja rakennus pysynyt kohtalaisessa kunnossa huolimatta siitä, että sitä pidetään kylmillään talvisin. Sisätilaa hallitsee vaaleanpunainen katto. Persoonallinen ratkaisu on kuin ilopilleri puisten tsasounien joukossa.

Tsasounaa ei käytetä palveluksiin kovin usein. Rakennus on kohtalaisen ison tien läheisyydessä, mutta myös omassa rauhassaan. Ilkivaltaa ei ole esiintynyt kovin usein. Tästä huolimatta rakennus suositellaan

varustettavan murtosuojajärjestelmällä tai rakennuksesta suositellaan poistamaan arvoesineet. Ullakkoluukku suositellaan lukittavaksi sisäpuolelta esimerkiksi säpein tmv.

Karjalan Valistajien kirkko, Maaninka

Maaningan kirkon tontilla sijaitsee hautausmaa. Hautausmaa ja kirkko ovat kohtalaisella käytöllä. Välittömästi hautausmaan vieressä on asuinrakennuksia. Asetelma on hieman eriskummallinen ja on aiheuttanut hautausmaailaisuuksissa asiaankuulumattomia tilanteita, kun siunaamisen ajan on vieressä juhlistu äänekkäästi. Asiaan kannattaa yrittää tehdä parannusta esimerkiksi rakentamalla aita tai istuttamalla kuusiaitaa omalle puolelle tonttia. Naapureihin kannattaa pitää myös hyvät välit ja keskustella asioista. Isännöitsijä on näin pyrkinytkin tekemään. Katselmuksella keskusteltiin hautausmaan keskikäytävän toisella laidalla olevien puiden kaatamisesta. Puiden kaatamiselle ei nähty esteitä.

Kirkkorakennus on remontoitu 2002 ja on ikäisessään kunnossa. Julkisivut kaipaavat kohta maalausta. Remontissa on lisätty saliin pariovet ja ulkopuolelle rakennettu komea luiska, jota kautta arkku saadaan kirkkosaliin kuljetettua. Toteutus on erittäin näkyvä. Suunnittelija ei ole ollut hienovarainen, vaan ratkaisua on mietitty lähinnä toiminnallisesta näkökulmasta. Kirkkorakennusten muutoksia suunniteltaessa tulisi käyttää vain taitavia suunnittelijoita. Pariovien kautta sisälle pääsee helposti kylmää ilmaa eikä niiden tiiviiksi saaminen säätämällä ole kovin helppoa. Rakennuksen lämmönjako-osat ovat vanhentuneita ja ne kannattaisi uudistaa, jotta lämpötilaa olisi helpompi hallita. Kirkkosalin sisäilman lämpötila-anturi on patterin päällä väärässä paikassa. Patterit ovat vanhanaikaisia ja osa niiden ohjaimista rikki ja irti. Julkisivut, ikkunat ja täydentävät rakennusosat kaipaavat huoltomaalausta. Eteistilan toinen pieni ikkuna on jostain syystä toteutettu ilman saranoita. Sisäpuite näyttäisi olevan hieman irti. Isännöitsijä ei ole uskaltanut koskea siihen. Asia kannattaa tarkistaa ja korjata.

Rakennukseen on 2000-luvun remontissa lisätty koneellinen poistoilmanvaihto. Altтарin päällä oleva poistopuhallin kytketään painikkeesta päälle ja samalla vastakkaisella seinällä oleva korvausilma-aukko avautuu. Laitteisto vaihtaa tehokkaasti ilmaa, mutta ei ole energiataloudellinen eikä kirkkosalin herkkään äänimaailmaan soveltuva. Korvausilmasäleikön alapuolella sijaitsee kahvittelupaikka. Ilmanvaihtoa ei voi pitää päällä viileään vuodenaikaan, jos tilassa halutaan kahvitella samalla. Alhaalta päin katsottuna näyttäisi, että tuloilmasäleikössä ei olisi ollenkaan suodattimia. Rakennuksessa ei ole muuta ilmanvaihtoa. Suositellaan nykyisen ilmanvaihtokoneen poistamista ja pienen lämmöntalteenotolla varustetun ilmanvaihtokoneen asentamista nykyisen tuloilmasäleikön tilalle.

Maaningan kirkon kellariin on sijoitettu Haatalan puretun rukoushuoneen kellot. Kellot olisi hyvä saada hyötykäyttöön esimerkiksi Nivalaan. Kellojen siirto tulee dokumentoida.

Pietarin ja Paavalin kirkko, Pielavesi

Pielaveden kirkko on maalattu äskettäin ja oikein hienossa kunnossa. Rakennus on peruskorjattu 2008 ja samassa yhteydessä on asennettu paljon tekniikkaa. Tekniikan käytöstä, ylläpidosta ja säännöllisistä testeistä pitäisi tehdä ohjeistus kirkonisännöitsijälle. Väärin käytettynä tekniikka helposti aiheuttaa olosuhteissa muutoksia ja niitä pyritään korjaamaan säätämällä järjestelmiä väärin. Tästä tulee kierre, jonka seurauksena yleensä viihtyisyys heikkenee. Rakennuksen automatiikka ohjaa ainakin ilmanvaihtoa ja lämmitysjärjestelmää. Epäselväksi jäi kuka ohjaa tai säätää rakennusautomaatiota. Tekniikka on vain niin hyvä apu kuin sen käyttäjä kokee sen olevan.

Katselmuksella havaittiin, että merkki- ja turvalokeskuksen kuukausikokeilua ei ole tehty vuosiin. Ilmanvaihdon kanaviston puhdistuksen ajankohdasta ei ole tietoa. Kanavisto on puhdistettava ja laitteisto huollettava 10 vuoden välein. Samalla kannattaa toteuttaa säätö ja mitata paine-erot myös

ulkovaipan yli (sisätilojen alipaineisuus ulkoilmaan). Puhdistuksessa kannattaa huomioida mineraalivillakuitujen poistaminen äänenvaimentimista yms.

Pielaveden kirkon katon maalaus tulee ajankohtaiseksi muutaman vuoden sisällä. Katon maalauksen suunnitelma ja värimaailma on hyvä teettää asiantuntijalla ja tarvittaessa hyväksyttävä museovirastolla. Ängläljärven kirkosta evakuoitu kattokruunu on tarkoitus puhdistaa. Puhdistuksessa kannattaa konsultoida konservaattoria.

Pielaveden kirkon savupiippu on kunnostusta tai uusimista vailla. Kannattaa selvittää voiko piipun sisään asentaa uuden haponkestävän putken. Koko piipun uusiminen on kalliimpi operaatio.

Pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen kirkko, Keitele

Keiteleen kirkko on ikäänsä nähden hyvässä kunnossa. Rakennus on kunnostettu 2000-luvulla ja hyvin pidetty ja huollettu sen jälkeen. Varjon puoleiset julkisivut ovat alkaneet hieman tummua. Kirkon vesikatto tulee maalata muutaman vuoden sisällä. Maalipinta on osin irronnut ja pelti voi alkaa ruostumaan.

Keiteleen kirkko on hyvä esimerkki siitä kuinka lähialueen yritykset ovat tukeneet pyhäkön peruskorjausta lahjoittamalla rakennusosia tai materiaalia. Talkoolaisten kannattaisikin pyrkiä useammin ottamaan paikalliset yritykset mukaan kunnostushankkeisiin yhteisen hyvän nimissä.

Pyhän Johannes Kastajan tšasouna, Vesanto

Vesannon rukoushuone on toinen seurakunnan jälleenrakennusajan pyhäkkö, joka on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan. Rakennuksen mahdollisissa kunnostuksissa tulee huomioida alkuperäisyyden säilyttäminen.

Rakennus on kohtalaisessa käyttökunnossa. Ilmanvaihdon puute aiheuttaa sisäilmassa hieman tunkkaisen hajun. Tarkastushetkellä sisällä tuoksui noki. Nokea tulee todennäköisesti vanhan savuhormin kautta korvausilman mukana.

Rakennuksen ulkopuolella lähellä seinustaa on useita korkeita puita, jotka kannattaa poistaa. Rakennuksen seinustat on hyvä pitää puhtaina kasvillisuudesta, seinät eivät tummu niin nopeasti ja aurinko pääsee kuivattamaan rakenteita. Puiden ja pensaiden juurakot kasvavat usein sokkelin vierustalle asti ja tukkivat salaojakin. Puut roskaavat kattoa ja tukkivat sadevesijärjestelmiä. Maanpinta on noussut vuosien saatossa sen verran, että seinustan kallistukset ovat osin rakennukseen päin kallellaan. Tämä aiheuttaa rakenteille ylimääräistä kosteusrasitusta ja olisi korjattava piakkoin.

Julkisivujen maalaus on toteutettu edellisellä kerralla muovipohjaisella maalilla. Mikäli rakennusta maalataan, tulee vanhaa maalia pyrkiä poistamaan alta ja korvaamaan maali paremmin soveltuvalla öljymaalilla. Ikkunoiden kittaukset ovat jo osin irronneet. Samoin ikkunoiden maalaukset ovat heikkokuntoisia. Käsisammuttimen huolto on jäänyt tekemättä.

Profeetta Eliaan tsasouna, Tervo

Tervon tsasouna on ikäänsä nähden hyvässä käyttökunnossa. Rakennus on siisti sisältä ja ulkoa. Seuraavaksi on huollettava vesikattoa, harjalta on hieman irronnut maalia. Samassa yhteydessä rakennuksen ukkossuojauksen tarve kannattaa selvittää ja suojaus toteuttaa.

Ylienkehi Mikaelin tšasouna, Syvänniemi

Syvänniemen tsasouna on hyvässä käyttökunnossa. Ulkopinnat ovat kohtalaisessa kunnossa, samoin vesikaton maalaus. Sisäpuolella eteisen kattomaali on irronnut alustastaan ja kaipaisi kunnostusta.

Ulkoseinien vierustan maanpinnan korkeusasema on muuttunut vuosien varrella epäedulliseen suuntaan. Sadevedet jäävät rakennuksen seinustalle ja aiheuttavat kosteusrasitusta sokkeliin. Rakennuksen ullakolla on paljon turhaa tavaraa varastoituna. Ullakko kannattaisi siivota ja viedä turhat tavarat kierrätykseen. Rakennuksen ilmanvaihto on heikko, sitä voisi parantaa pienellä ilmanvaihtokoneella. Käsisammuttimien huolto on jäänyt tekemättä.

Pyhäkössä oli tarkastushetkellä kuoron harjoitukset alkamassa. Kuorolaisia oli koolla lähes kymmenkunta ja osa tullut kaukaa. Kuoron harjoittelua oli ilo kuunnella tarkastuksen ajan. Pyhäköissä voi olla paljon muutakin toimintaa kuin palveluksia. Seurakunnat voisivat yrittää jollain tasolla pitää kirjaa myös muusta pyhäköissä tapahtuvasta toiminnasta kuin palveluksista ja toimituksista. Kirjan pito olisi helppo toteuttaa esimerkiksi isännöitsijän kansioon sijoitettavaan päiväkirjaan kirjaamalla tilaisuus kerrallaan.

Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko, Tuusniemi

Tuusniemen kirkko sijaitsee kauniilla paikalla avaran peltomaiseman reunalla hiekkaharjulla. Kirkko näyttää hyvältä Kuopio-Joensuu -tieltä katsottaessa. Olisi mukava saada ulkovalaistusta korostamaan kirkkoa pimeään aikaan. Hautausmaa on siistissä kunnossa ja hyvin pidetty.

Kirkkorakennus on kohtalaisessa käyttökunnossa. Kemiallinen wc lisää käyttömukavuutta. Pääovelle laskeudutaan tieltä melko kaltevaa kuiskaa pitkin. Luiskan liukkaudentorjunta on hankalaa talviaikaan ja muodostaa tiedostetun riskin. Tähän ongelmaan voisi auttaa esimerkiksi teräsritilästä toteutettu erillinen luiska tai jääntorjunta veden kanssa reagoivilla sulattavilla rakeilla. Luiskaan olisi myös helppo rakentaa kunnollinen kaide, josta kirkkoväki saisi tukea kulkiessaan ovea kohti.

Kirkkosalissa tuoksui noki, joka tulee alipaineen mukana käytöstä poistetun savuhormin kautta. Tämä kertoo rakennuksen tarvitsevan lisää korvausilmaa. Ilmanvaihto kannattaa toteuttaa hallitusti esimerkiksi pienellä ilmanvaihtokoneella. Kirkon talvikauden lämmityksen ohjeistus voisi olla tarkempi. Kirkkoa voi pitää peruslämmöllä esim. +15-17 astetta ja nostaa palveluksiin kahdella asteella +17-19 asteiseksi. Useamman asteen nousu voi aiheuttaa liiallista sisäilman kuivumista, mikäli ulkona on reilu pakkas. Kovalla pakkasella lämpötilan nostaminen tulee tehdä hitaasti, mieluummin ei nosteta lämpötilaa vaan annetaan sen nousta palveluksen aikana samalla kun ihmisten hengitys kosteuttaa ilmaa. Kostealla syyskelillä lämpötilan nostaminen ei ole niin tarkkaa. Kevättalvella puiset ikonit ovat talven yli kuivuttuaan kutistuneet ja silloin lämpötilan nostaminen on vaarallisinta. Keväällä pyhäköiden lämpötilan ja kosteuden seuraaminen on tärkeää. Vuodenajoista johtuvaan lämpötilan ja kosteuden muuttumiseen sekä lisälämmittämisen vaikutuksiin olisi hyvä saada isännöitsijöille tarkat ohjeet.

Kellotorni ja portaikko on sotkuinen hiirien jätöksistä. Kellojen sointi on huono, kellot ovat liian kiinteästi kiinni rakenteissa. Kellotorni tulee pitää siistinä ja kellojen kiinnitykset korjata.

Pyhän Aleksanteri Syväriläisen tsasouna, Luikonlahti

Luikonlahden tsasouna on seurakunnan toinen perinteinen hirsinen tsasouna. Tsasounan kohtalo on puhuttanut seurakunnassa. Tsasouna on vailla isännöitsijää ja sen siirtoa esimerkiksi Lieksaan on selvitelty. Myös Valamo voisi olla kiinnostunut kauniista hirsisestä tsasounasta.

Hirsinen tsasouna kestää aikaa ja sitä voi pitää huoletta kylmänä talvisin. Kylmänä pitäminen vaatii esineistöltä ominaisuuksia, jotta ne säilyvät hyvässä kunnossa. Kaikki ikonit eivät kestä kosteutta. Kylmänä pidettävien tsasounien osalta kannattaa konsultoida kirkon konservaattoria ja selvittää ovatko pyhäkön ikonit sellaisia, jotka voivat olla lämmittämättömässä pyhäkössä.

Luikonlahden tsasouna kaipaa seuraavaksi ulkoseinien tervausta. Myös hirsien riveenä käytetty mineraalivilla kannattaa suojata esim Teknoksen Satu-saunasuojalla.

Tsasounan katon valaisimet eivät oikein sovi interiööriin. Valaisimet ovat vanhat ja niiden uusimisen yhteydessä kannattaa miettiä tsasounaan paremmin sopivia valaisimia. Kellojen sointi ei ole paras mahdollinen, kellojen kiinnitykset kannattaa tarkistaa ja korjata.

Mikäli seurakunnalla ei ole enää käyttöä tsasounalle, tulisi käytöstä luopumisesta tehdä valtuustossa päätös ja alistaa se kirkollishallitukselle. Rakennuksessa ei ole murto-suojalaitteistoa, joten kirkolliset esineet tulisi poistaa ja siirtää esimerkiksi Kuopioon.

Pyhän Nikolaoksen tsasouna, Muuruvesi

Muuruveden tsasounan huoltokorjaukset ovat olleet jo jonkin aikaa ystävähdistyksen rahoituksen varassa. Tämä on hyvä tapa toteuttaa seurakunnan kiinteistöstrategiaa ja sitouttaa alueen pyhäkön käyttäjiä huolehtimaan pyhäköstä. Tähän tyyliin on toimittu muualla ortodoksisessa maailmassa aina, joten asia ei ole mitenkään eriskummallinen. Sääntösuomessa tähän liittyy kuitenkin muutama haaste. Seurakunta vastaa omistajana pyhäkön käyttöturvallisuudesta. Ystävähdistykselle ei voi vastuuta siirtää muutoin kuin vahvalla kirjallisella sopimuksella. Sopimusta parempi tapa on luovuttaa rakennus ystävähdistykselle tontteineen. Nykyisessä tilanteessa seurakunta on luopunut omalla päätöksellään pyhäkön korjausten toteuttamisesta minimoimalla rahoituksen. Tämä voi johtaa rakennuksen käyttöturvallisuuden heikkenemiseen. Tsasounat ja kirkkorakennukset ovat seurakunnan omistuksessa ja kirkollisessa käytössä julkisia rakennuksia ja niiden käyttöturvallisuutta ohjaavat tiukemmat säädökset kuin yksityisen omistamia. Tämä on hyvä tiedostaa ja nostaa esiin mahdollisissa neuvotteluissa ystävähdistysten tmv. yksityistahojen kanssa. Kirkon tai seurakunnan etua ei palvele heikossa käyttökunnossa olevat pyhäköt. Katolla oleva risti symboloi koko kirkkokuntaa ja muodostaa mielikuvan julkisesta rakennuksesta. Palveluksissa käyvien tulisi pystyä luottamaan käyttöturvallisuuteen samalla tavalla kuin esimerkiksi kirjastoissa tai kouluissa. Ystävähdistys toimii parhaan kykynsä ja osaamisensa mukaisesti, mutta sitä ei tällä hetkellä velvoita mikään. Seurakunta omistajana on velvollinen pitämään rakennuksen turvallisena ja terveellisenä käyttäjilleen. Suositellaan rakennuksen ja tontin lahjoittamista ystävähdistykselle. Käytöstä luopuminen ja lahjoittaminen ovat kirkollishallitukselle alistettavia seurakunnanvaltuuston päätöksiä.

Pyhäkössä voisi seuraavaksi pitää maalaustalkoot. Ikkunat ja ovi sekä ulkoverhous ovat maalauksen tarpeessa. Tarkastuksella havaittiin myös käsisammuttimen olevan vuosihuollon tarpeessa.

Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko, Juankoski

Juankosken kirkko on isännöitsijän mukaan vähällä käytöllä. Katselmuksella havaittiin rakennuksen olevan hyvin pidetty ja kohtalaisessa käyttökunnossa. Ympäristö on siisti ja pihaan mahtuu hyvin autolla. Kellarissa oleva entinen ruumishuone on siistitty käyttökelpoiseksi varastoksi. Isännöitsijä on täälläkin tehnyt hyvää työtä. Suuret kiitokset!

Kirkon ilmanvaihto vaikutti tarkastushetkellä olevan heikko, rakennuksessa on koneellinen ilmanvaihto, mutta sitä ei pidetä päällä jatkuvasti. Kun koneet ovat kiinni ilmanvaihtoa ei ole ollenkaan. Tämä on useissa pyhäköissä ongelmana. Ilmanvaihtoa pidetään päällä ennen ja jälkeen palvelusten ja sen aikana, mikäli koneet eivät pidä liikaa ääntä. Kun koneet sammutetaan, ilmaa vaihtuu laitteistojen läpi todella vähän, jos ollenkaan (riippuen laitteesta). Juankoskella vaikutti olevan vain yksi korvausilmaventtiili ponomarin tilan seinässä. Rakennukseen olisi helppo lisätä esimerkiksi ikkunanrakovoventtiilejä.

Pääoven kuistilta puuttuu kaiteet molemmilta sivuilta. Putoamiskorkeus on yli 50cm, mutta alle 70 cm, joten kaiteeksi riittää esimerkiksi vaakaan 900mm korkeuteen asennettu käsijohdepuu.

Ullakolla on vanhoja hyväkuntoisia kirkkosalin penkkejä 4kpl. Kirkkokunnassa selvitetään parhaillaan miten saataisiin toteutettua tavaroiden kierrätysjärjestelmä seurakuntien ja luostarien kesken. Jokaisella pyhäkkökierroksella on törmätty käyttökelpoiseen käytöstä poistettuun esineistöön. Toisen romu on toisen aarre ja esineet yleensä pysyvät paremmassa kunnossa kun niitä käytetään ja huolletaan.

Pyhän Johannes Kastajan kirkko, Nilsinä

Nilsin kirkko on kohtalaisen isokokoinen rakennus. Nilsin kirkko on aktiivisessa ja ympärivuotisessa käytössä. Kirkko on peruskorjattu 1991 ja siinä yhteydessä rakennukseen on lisätty julkisen kokoontumistilan viranomaisvaatimusten mukaisesti keskitetty paloilmalaitteisto, turvavalot, poistumistievalot ja ilmanvaihtokoneisto. Jokunen vuosi sitten on lisätty ilmalämpöpumppu ja rakennus on maalattu kattoa myöten. Kirkon paloilmalaitteisto on huollettu ajallaan, mutta turvavalojen testauspäiväkirjaa ei ole täytetty. Voi olla, että turvavaloja ei kuukausittain testata. Ilmanvaihdon ohjauksen toiminnasta ei ole selkeitä ohjeita, eikä isännöitsijä osannut varmuudella kertoa, miten ilmanvaihtoa säädetään. Ohjeiden laatiminen pyhäkkökohtaisesti olisi tärkeää.

Yläkerran entiselle parvelle on tehty pieni keittotila ja kahvitteilupaiikka, joka ei ole ollut vuosiin kahvitteilykäytössä. Keittotilassa on pahvilaatikollinen Nilsin tiustaiseuran papereita, joiden joukossa voi olla seurakunnalle tärkeitä asiakirjoja. Paperit kannattaa käydä läpi ja arkistoida asianmukaisesti seurakunnan arkistoon tmv soveltuvampaan paikkaan.

Kirkkosalin puinen lattia on kulunut nastakenkien käytön vuoksi. Nastakenkien käytön ohjeistus olisi hyvä tehdä ja seurakunnan linjata. Puset lattian pinnat kuluvat nopeasti nastakenkien alla ja suojaavan pintakerroksen puuttuessa vesi ja epäpuhtaudet pääsevät kosketuksiin puun kanssa ja korjaaminen muuttuu kalliimmaksi ja vaikeammaksi joka vuosi.

Nilsin kirkossa on vaihdettu valaisimiin uusia led-polttimoita. tätä on tehty useassa muussakin tarkastetussa pyhäkössä. Vanhan kirkon interiööri muuttuu ristiriitaiseksi, kun vanhat kellertävät valaisimet muutetaan kirkasta (4000k) sinertävää valoa antaviksi. Seurakunnan olisi hyvä ohjeistaa isännöitsijöitä hankkimaan lämpimiä 3000 kelvinin polttimoita vanhoihin rakennuksiin. Uusia moderneja valaisimia ja polttimoita voidaan käyttää siellä missä tarvitaan kirkkaampaa valoa, kuten esimerkiksi kuorojen nuottitelineissä, työtasoilla tai ulkona.

Saliin on merkitty varatie ikkunasta. Varatien käyttöä tulee harjoitella henkilökunnan toimesta. Ikkunan avautuminen on varmistettava säännöllisesti ja ulkopuolelle olisi hyvä laittaa joku huomiota herättämätön koroke, jolle voi laskeutua (penkki tmv).

Pyhän Nikolaoksen katedraali, Kuopio

Kuopion katedraali on seurakunnan suurin ja käytetyin pyhäkkö ja Kuopion ja Karjalan hiippakunnan pääpyhäkkö. Rakennus kuuluu kaupunkikuvallisesti merkittävien rakennusten joukkoon ja on suojeltu rakennussuojelulalla. Katedraali on peruskorjattu 2004 ja sen jälkeen hyvässä kunnossa pidetty huoltamalla säännöllisesti. Peruskorjauksesta on kulunut yli 20 vuotta ja olisikin hyvä alkaa varautumaan 10-20 vuoden päässä siintävään peruskorjaukseen. Asiantuntevalla huollolla katedraali pysyy hyvässä käyttökunnossa vielä pitkään.

Katedraalin katselmuksella havaittiin muutamia huomiota tarvitsevia puutteita ja korjattavia rakennusosia. Eteistilasta kellotorniin johtava ovi ei ollut lukittuna. Aputilojen ovet tulisi pitää lukittuina, jotta niihin ei harhaudu vahingossa. Kellotorniin johtavalla käytävällä on myös talotekniikkaa, jonka väärä käyttö voi johtaa ongelmiin. Käytävällä on mm turvavalokeskus, jonka kokeilupäiväkirjaa tulisi ylläpitää ja kuukausittain testata valaisimet. Ilmanvaihtolimestä kuuluu kirkkosaliin häiritsevää

naputusta. Kyseessä voi olla joko puhaltimen vika tai kanavassa on joku osa irronnut. Asia olisi hyvä tarkistaa ja korjata. Kellojen ripustukset ovat ruostuneet kiinni eivätkä kellot soi katedraalimaisen kauniisti.

Kirkkosalissa lattia on hieman kuluneen näköinen. Katedraalia on seurakunnan pääpyhäkkönä pidettävä yleistä pyhäkkötasoa paremmassa kunnossa. Korjaussyklit ovat hieman tiheämpiä kuin muualla. Myös kova käyttö aiheuttaa nopeampaa kulumista ja vähän kuluneista rakennusosista tulee nopeasti loppuun kulutetun näköisiä. Useampi pieni huoltokorjaus esimerkiksi lattiaan tulee edullisemmaksi kuin isot korjaukset harvemmin. Lisäksi katedraali pysyy arvoisessaan kunnossa. Lattiassa on merkittynä päävesisulku lattialuokkuun. Tarkastuksella ei avattu luokkuu, mutta seurakuntaa ohjeistetaan säännöllisesti kokeilemaan sulun toiminta.

Katedraalin etelän puoleiset ikkunat pitää maalata kiireellisesti, muutoin puu alkaa vaurioitumaan. Myös vesikatto tulee muutaman vuoden sisällä maalattavaksi. Samassa yhteydessä kannattaa maalata katolla oleva kulkusilta yms rakennusosat. Kellotornissa oli tarkastushetkellä irtonaisia ruuveja, lumilapio, crc-pullo ja ainakin yhden kellon kieltä pitävän kettingin lenkki oli lähes auki. Kellotornin lattian maali on osin kulunut puhki ja betoni on näkyvissä. Kellotornin lattia kannattaa maalata katon maalauksen yhteydessä.

Katedraalia kiertävä hiekoitettu kulkuväylä ja piha-alue kannattaa huoltaa heti lumien sulettua. Tarkastuksella havaittiin keskellä kulkuväylää sijaitsevan tarkastuskaivon kannen olevan useita senttejä koholla. Tämä on turvallisuusriski, joka kannattaa korjata välittömästi. Pääsisäänkäynnin vieressä on rappauskerroksessa rapautumia. Rappaukset on helppo korjata ja vaurioiden leviämistä hidastaa. Tulevassa peruskorjauksessa kannattaa varautua julkisivujen korjauksiin.